

Družbeni plani ljudskih republik

Te dni končujejo sprejemanje družbenih planov ljudskih republik za 1.1957*. Z izglasovanjem republiških planov imamo sedaj tudi podrobneje določene smernice gospodarskega razvoja v republikah v skladu z njihovimi posebnimi pogoji in gospodarskimi možnostmi, hkrati pa tudi v skladu z osnovnimi nalogami in smotri, ki so bili določeni z zveznim družbenim planom za splošni gospodarski razvoj naše države v letošnjem letu. Tudi v republiških planih prihaja do popolnega izraza nadaljevanje splošne politike gospodarske stabilizacije.

Pri razdelitvi družbenih sredstev so v republiških planih upoštevali splošne postavke zveznega plana za ustvaritev

ugodnejših pogojev za gospodarski razvoj in boljše funkcioniranje komunalnega sistema ter delavskega samoupravljanja. Težnje po krepitvi materialne osnove komun in gospodarskih organizacij so prišle do izraza tudi v določbah republiških planov o gospodarskih instrumentih. Z razdelitvijo sredstev je v 1.1957 omogočen sigurnejši položaj proračunov okrajnih in občinskih ljudskih odborov in so zagotovljena večja sredstva za družbene sklade. Prav tako so bila povečana sredstva za prosto razpolaganje gospodarskih organizacij. S tem so bile dane komunam in gospodarskim organizacijam realne možnosti za širšo iniciativo in popolnejše opravljanje svoje vloge.

POVEČANJE INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

Ena izmed splošnih značilnosti vseh družbenih planov naših republik za 1.1957 je računanje z nadaljnjim občutnim porastom industrijske proizvodnje. V primerjavi s planiranim splošnim povečanjem za vso državo (po zveznem družbenem planu) računajo republiški plani s takim porastom industrijske proizvodnje v posameznih republikah (1.1956 računamo kot 100):

FLRJ	115
Srbija	114
Hrvatska	109
Slovenija	107
Bosna in Hercegovina	115
Makedonija	124
Črna gora	117

V republiških planih prihaja do izraza težnja, da porast industrijske proizvodnje polagoma usmerijo k močnejšemu povečanju blaga za potrebe osebne potrošnje in izvoza kakor tudi na povečanje proizvodnje delovnih sredstev, ki bodo v prvi vrsti prispevala k izboljšanju prometa in povečanju izvoza. Kako računajo v posameznih gospodarsko razvitejših republikah s porastom proizvodnje glede na potrošni namen, vidimo iz naslednjega pregleda (1.1956 smo vzeli kot 100):

	Delovna sredstva	Reprodukcijski material	Potrošno blago
V Srbiji	112	115	114
Na Hrvatskem	110	114	108
V Sloveniji	107	108	110

Razen bolj redne preskrbe s surovinami in reprodukcijskim materialom iz domače proizvodnje in uvoza naj omogoči porast industrijske proizvodnje, s katerim računamo, izkoriščanje novih zmogljivosti, ki so začele obratovati med letom 1956, kakor tudi zmogljivosti, ki bodo začele obratovati letos. Največjo rezervo za nadaljnje povečanje proizvodnje pa vendarle predstavljajo še neizkoriščene mož-

* Ljudska skupščina Črne gore bo začela razpravljati o predlogu svojega družbenega plana 27. februarja.

nosti za popolno izkoriščanje zmogljivosti in za povečanje delovne storilnosti.

Republiški plani posebno vztrajajo pri izdvajanju večjih družbenih sredstev za širše izvajanje manjših rekonstrukcij in racionalizacij v sedanjih industrijskih objektih. Prav tako pa ti plani opozarjajo tudi na dejstvo, da z določenim obsegom proizvodnje v mnogih primerih ne bodo izčrpane proizvodne možnosti razpoložljivih zmogljivosti. Načete pa so bile tudi druge možnosti za nadaljnje povečanje proizvodnje, kakor so na primer: popolnejše izkoriščanje osnovnih sredstev, kooperacija med industrijskimi podjetji kakor tudi specializacija in racionalizacija proizvodnje. Razumljivo je, da zahtevajo vsi ti problemi predhodna proučevanja in podvzemanje potrebnih ukrepov, ki so v republiških planih šele napovedani, a bi morali v marsičem prispevati k učinkovitejšemu reševanju problemov preusmeritve dela industrije v proizvodnjo potrošnega blaga.

Družbeni plan Srbije računa, da se bo letos pomembno povečala proizvodnja v več industrijskih in rudarskih vejah (v proizvodnji električne energije in premoga, v kovinskopredelovalni in elektroindustriji, v kemični, tekstilni in živilski industriji).

Na Hrvatskem bo preskrba industrije z električno energijo tudi letos periodični problem kljub izvedeni združitvi elektroenergetičnih sistemov Bosne in Hercegovine ter Slavonije, ki je bilo izvedeno med 1.1956, kakor tudi kljub za letošnje leto določenih del za povezavo električnega sistema Bosne in Hercegovine s sistemom severnozahodne Hrvatske in Slovenije z daljnovodom Jajce—Zagreb.

Enak problem glede možnosti enakomernega preskrbovanja z električno energijo poudarja tudi družbeni plan Slovenije. Sicer pa izvira računanje s sorazmerno manjšim porastom industrijske proizvodnje na ozemlju te republike v 1.1957 (za sedem odstotkov) kakor v prejšnjih letih, posebno pa v 1.1955 (ko je proizvodnja v primerjavi s prejšnjim letom porasla za 13 odstotkov) iz dejstva, da so bili največji industrijski objekti

(Nadaljevanje na 6. strani)

Iz družbenega plana sarajevskega okraja

DVAKRAT VEČJA SREDSTVA OBČIN

Pot do sprejetja družbenega plana sarajevskega okraja je bila na videz zelo zamotana. Najprej so podali že ob koncu lanskega leta posamezni sveti svoje predloge. Nato je o njih razpravljal tako imenovani razširjeni svet za plan in finance, ki ga vodi predsednik odbora. Predlog plana pa je bil izdelan šele po razpravljanju z občinskimi predsedniki. Nato so razpravljali o njem po združenjih, zbornicah, občinah, v večjih delavskih svetih in na razširjenih plenimih Socialistične zveze. Nabralo se je veliko pripomb, o njih pa je ponovno razpravljal razširjeni svet za plan in finance, nato pa so plan dobile odborniške komisije. Šele 21. februarja pa je bil plan dokončno sprejet pred celokupnim okrajnim ljudskim odborom.

V razliko od drugih ima sarajevski okraj še eno posebno telo — mestni svet, ki združuje pet občin. O planu so zato razpravljali tudi na sejah tega sveta, o njem pa so povedali svojo besedo tudi Solški in drugi odbori ter organizacije, ko so razpravljali o njem posebno z vidika interesov mesta kot celote.

Letošnji plan ima svoje posebne značilnosti. Sprejet je bil pravočasno, kar je razen drugega omogočil tudi pravočasni sprejem republiškega plana. Letošnja sredstva, s katerimi bodo razpolagale občine so znatna, skoraj dvakrat večja kakor lani. Vsi okrajni skladi znašajo 699 milijonov (464 milijonov znašajo investicijski skladi, ki so že vnaprej blokirani), občine pa imajo v svojih skladih milijardo in 915 milijonov (v teh skladih je zabojen tudi stanovanjski sklad v znesku milijarde in 50 milijonov za 1200 stanovanj). Njihov račun znaša milijardo in 535 milijonov brez fakultativnih dohodkov (računajo, da bodo skupno zbrali 530 milijonov), ki letos v celoti ostanejo občinam.

V letošnjem planu ni nobenih velikih generalnih podvzemov. Industrijska proizvodnja bo porasla samo za 10 odstotkov, čeprav je mogoče, da bodo novi ukrepi dali še večje rezultate. Težišče je na kmetijstvu in trgovini. Podvzeti so bili popolnoma konkretni ukrepi, da bo lahko Sarajevsko polje dalo na trg 6000 ton vrtnin, medtem ko jih je lani dalo samo 2500. Proizvodnja mleka se bo letos povečala od milijon 200 tisoč na dva in pol milijona. Trgovina bo šele letos dobila sodobno materialno osnovo. Dograjeni bosta klavnica in hladilnica, obratovati je začela sodobna pekarna, gradijo skladišča, v tržnici instalirajo hladilne naprave, hkrati pa nakupujejo tudi sodobna sredstva za prodajo kmetijskih pridelkov.

Letošnji plan je popolnoma realen, niti najmanj napet, zato dobro kaže, da bo realiziran.

Ivica Bodnaruk

(Nadaljevanje s 5. strani)

dograjeni in so začeli obratovati že v letu 1955 in so zato zaznamovali, kar je razumljivo, v tem letu tudi znatno močnejši porast proizvodnje.

V drugih republikah računajo letos z znatnim porastom industrijske proizvodnje, posebno v Makedoniji in Črni gori, predvsem na osnovi novih zmogljivosti iz l. 1956 in iz letošnjega leta. V Bosni in Hercegovini je letos pomemben začetek obratovanja novih in povečanih zmogljivosti v elektrogospodarstvu (v hidrocentralah Jablanici in Jajcu) in v črni metalurgiji (v železarnah Varešu, Zenici in Ilijašu). V Makedoniji naj posebej omenimo hidrocentralo Mavrovo, ki bo redno začela proizvajati junija letos. V Črni gori prav tako računajo, da bodo že letos začeli proizvajati novi obrati hladne valjarne železarnar v Nikšiću, s čimer bodo zagotovljene znatne količine važnih izdelkov za široko potrošnjo in reprodukcijo.

UKREPI ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

Letošnji zvezni družbeni plan je določil temeljne ukrepe za pospeševanje kmetijske proizvodnje in glavni del sredstev za kmetijstvo iz splošnega investicijskega sklada. Republiški plani večinoma podrobneje opredeljujejo te ukrepe in namensko usmerjajo naložbe za pospeševanje kmetijstva, s katerimi računamo. Tako z dosedanjimi kakor tudi z novimi naložbami na področju kmetijstva je predvsem potrebno omogočiti širše uporabljanje agrotehničnih ukrepov (več mehanizacije, večja uporaba umetnih gnojil in sredstev za zaščito rastlin in živine, več kakovostnih semen in drugega).

Republiški plani razpravljajo tudi o organizacijskih vprašanjih v kmetijstvu in določajo organizacijske ukrepe tako za poslovanje krušnih socialističnih gospodarstev kakor tudi za ustvarjanje pogojev za širšo ekonomsko osnovo pri poslovanju kmetijskih zadrug.

NARODNI DOHODEK FLRJ 1955 IN 1956

(v milijardah dinarjev)

	1955	1956
Skupni narodni dohodek	1398	1443
DOHODEK PO VRSTAH DEJAVNOSTI:		
Industrija in rudarstvo	608	680
Kmetijstvo	421	391
Gozdarstvo	25	28
Gradbeništvo	82	60
Promet	71	84
Trgovina in gostinstvo	119	126
Obrt	74	74

Po gornjih podatkih, ki jih je objavil Zvezni zavod za statistiko, se je povečal narodni dohodek od 1.398 milijard v letu 1955 na 1.443 milijard v l. 1956, to je za 45 milijard ali za nekaj nad 3 odstotke.

Najbolj se je povečal dohodek v industriji, kjer se je tudi proizvodnja najbolj povečala. V celoti bi bil dohodek še mnogo bolj porastel, če ne bi bilo prišlo

Od velikih melioracijskih del naj omenimo nadaljevanje že začete gradnje prekopa Donava—Tisa—Donava, za katero bodo letos po družbenem planu Srbije predvsem uporabili nove investicijske kredite za melioracije.

V družbenih planih Hrvatske, Slovenije in Bosne ter Hercegovine so določeni tudi pomembnejši ukrepi za pospeševanje gozdarstva in so bila zato tudi izločena v teh republikah v sklad za pospeševanje gozdarstva večja sredstva kakor v drugih republikah. Sicer pa je v družbenih planih vseh republik prav zaradi pospeševanja gozdarstva omejen obseg sečnje na določene skupne količine za vse leto.

RAZVOJ DRUGIH GOSPODARSKIH PODROČIJ

V skladu z obsegom in strukturo investicij določajo republiški plani tudi porast gradbenih del v l. 1957 s spremembo njihove strukture v korist gradnje objektov družbenega standarda, predvsem večje gradnje stanovanj:

PO LJUDSKIH REPUBLIKAH:

	1955	1956
Srbija	489	498
Hrvatska	385	397
Slovenija	229	245
Bosna in Hercegovina	189	202
Makedonija	85	79
Črna gora	21	22

do zmanjšanja dohodka v kmetijstvu (kljub povišanju cen) za okrog 30 milijard — zaradi neugodne letine — in v gradbeništvo za okrog 22 milijard.

Podatki za leto 1956 so ocenjeni, predvsem na temelju gibanja proizvodnje in uslug ter gibanja cen. Potemtakem teh podatkov ni mogoče imeti za dokončne.

Ker je tu v povečanje dohodka računano tudi povišanje cen, lahko približno domnevamo, da se dejansko (realno) dohodek lani ni povečal. Na to je najbolj vplivala slaba kmetijska proizvodnja.

PLANIRANA RAZDELITEV SKUPNIH SREDSTEV ZA L. 1957

(v milijardah dinarjev)

	FLRJ	Srb.	Hrv.	Slov.	BH	Mak.	CG
Skupna sredstva ¹	925,9	306,5	257,0	184,8	126,5	40,5	10,5
Od tega:							
Sredstva zveze	488,8	155,0	131,9	114,5	65,2	20,2	4,2
Sredstva ljudskih republik in ljudskih odborov	214,7	76,2	61,4	35,7	28,4	10,2	2,8
Sredstva gospodarskih organizacij	68,5	25,5	20,4	10,8	8,6	2,5	0,7
Soc. zavarovanje	115,7	39,9	32,7	17,7	17,1	6,0	2,5
Druga sredstva ²	38,2	11,9	10,6	6,5	7,2	1,6	0,6

¹ Skupna sredstva brez amortizacije (po računih zveznega družbenega plana).

² Pod »drugimi sredstvi« so računane plače iz dobička, prispevek za družbene sklade kakor tudi druge zakonske obveznosti gospodarskih organizacij.

Indeks določenega obsega vseh gradbenih del v l. 1957 (1956 = 100)

FLRJ	108
Srbija	105
Hrvatska	102
Slovenija	110
Bosna in Hercegovina	110
Makedonija	110
Črna gora	124

Kakor v zveznem družbenem planu imajo prometni problemi tudi v republiških planih izjemen pomen. No, kljub večjim sredstvom, ki so za to gospodarsko področje namenjena, posebno v zveznem družbenem planu, in določenemu povečanju obsega prometnih uslug v l. 1957 na temelju nakupa novih kakor tudi z rekonstrukcijo sedanjih prometnih zmogljivosti, kažejo republiški plani, da tudi letos razvoj prometa, s katerim računamo, ne bo mogel popolnoma zadovoljiti vseh potreb gospodarstva.

Obseg prometa v l. 1957 (1956 = 100)

FLRJ	106,9
Srbija	106
Hrvatska	107,8
Slovenija	106
Bosna in Hercegovina	102,4
Makedonija	108
Črna gora	114,5

(za Makedonijo je zajet samo obseg cestnega prometa).

V družbenih planih republik nadalje računajo, da bo povečanje industrijske proizvodnje omogočilo tudi porast obrtne proizvodnje in uslug. Prav tako računajo v skladu s porastom blagovnih skladov in potrošnje tudi s povečanim obsegom blagovnega prometa.

Vsi republiški plani pričakujejo tudi letos, da se bo občutno povečal izvoz, kar bo omogočil samo pričakovani porast industrijske proizvodnje. Sicer pa računajo v soglasju s smernicami zveznega družbenega plana za nadaljnjo ureditev notranjih tržišč in povečanje osebne potrošnje prebivalstva letos z določenim zmanjšanjem izvoza kmetijskih pridelkov.

Po sprejemu družbenih planov ljudskih republik je pomembna naloga pospešiti delo v zvezi s prejemom okrajnih in občinskih družbenih planov. S tem bodo splošne smernice za razvoj našega gospodarstva v letošnjem letu kakor tudi za krepitev vloge komun in gospodarskih organizacij v tem razvoju šele konkretnije uveljavljene.

S. Radević